

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет Педагогічний

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогіка і психологія вищої школи
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	нормативний
Курс/семестр	1 / I
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 20 год. Семінарські заняття – 10 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
2. Опис дисципліни	
Дисципліна забезпечує набуття здобувачами PhD знань у галузі педагогіки та психології вищої школи, їх підготовку до професійної та самостійної діяльності, формування знань, умінь та навичок в організації та проведенні освітнього процесу, зрілої та творчої особистості, громадянської позиції та готовності до трудової діяльності.	
Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета: забезпечити опанування здобувачами третього освітньо-наукового рівня вищої освіти основами теорії та історії вищої освіти, дидактики вищої школи та концептуальних засад виховання студентської молоді для підготовки її до викладацької діяльності у ЗВО, формування відповідних професійних знань та набуття педагогічного досвіду.</p> <p>Завдання: ознайомити здобувачів із основами науки, історією та дидактикою вищої школи; розглянути шляхи розвитку вищої освіти в Україні та за її межами, проаналізувати концептуальні моделі університетської освіти, з'ясувати сутність ідеї університету як інноваційного закладу; навчити організовувати освітній процес у вищій школі, налагоджувати взаємодію на засадах глибокої поваги до студентів, застосовуючи сучасні технології, методи, форми, засоби навчання і виховання; ознайомити зі змістом та функціями професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи, сутнісними характеристиками його професіограми; підготувати до виконання функцій викладача вищої школи під час проходження асистентської практики у ЗВО; розкрити структуру педагогічної майстерності викладача, основні шляхи її вдосконалення, зробивши наголос на ролі та методах професійного самовдосконалення викладача вищої школи.</p>	
Компетентності	
<p>Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і вдосконалення нових цілісних знань та фахової практики.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК 1. Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями.</p>	

ЗК 2. Здатність до розуміння предметної галузі, професійної діяльності зі спеціальності, генерування нових ідей при розв'язанні дослідницьких завдань.

ЗК 8. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у ЗВО, наукових структурах.

ЗК 9. Здатність діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо, на основі дотримання у фаховій діяльності етичних міркувань професійної етики, міжкультурної толерантності, з дотриманням норм академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1. Володіння знаннями у сфері освіти/педагогіки, зокрема про її основні концепції, методики, технології; розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему освіти; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК 3. Здатність до застосування новітніх теорій, технологій і методів науково-педагогічного дослідження для розв'язання комплексних проблем у сфері освіти/педагогіки.

СК 4. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний і емпіричний аналіз проблем психолого-педагогічних наук, оцінювати та забезпечувати якість наукових досліджень.

СК 8. Здатність до професійного самовдосконалення.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здатність забезпечити концептуальні та методологічні знання в галузі освіти/педагогіки і на дотичних міждисциплінарних напрямках, володіти спеціалізованими уміннями/навичками, необхідними для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності.

ПРН 4. Знати систему організації освітнього процесу в закладі вищої освіти.

ПРН 7. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук та дотичних міждисциплінарних напрямів за допомогою сучасних інструментів і технологій пошуку, спеціалізованих баз даних та інформаційних систем.

ПРН 8. Прагнути до безперервного саморозвитку і самовдосконалення; кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях; володіти здатністю до презентації наукового доробку в галузі освіти/педагогіки.

ПРН 10. Здатність демонструвати авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну і професійну доброчесність, послідовну відданість розвитку нових ідей у контекстах професійної та наукової діяльності.

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин 90
лекції	20
семінарські заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	011 Освітні, педагогічні науки	1	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
<p>Тема 1. Вища освіта як важлива складова структури освіти</p> <p>Розкрити сутність поняття «вища освіти», «заклад вищої освіти»; принципи вищої освіти в Україні, законодавчо – правову базу функціонування вищої освіти в Україні. Наголосити на проблемі рівнів, ступенів та кваліфікацій вищої освіти, видах ЗВО в Україні, їх основних завданнях. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб’єктів навчання і виховання.</p>	2 год		4 год Робота з довідниковими джерелами, тези
<p>Тема 1. Становлення і розвиток педагогіки вищої школи як науки. Визначальні властивості європейської вищої школи. Формування європейської та світової співдружності університетів</p>		2 год	4 год Тестування, опитування, презентація
<p>Тема 2. Вища освіта України в контексті вищої освіти в світі. Розвиток університетської освіти в Україні</p> <p>Провідні тенденції розвитку вищої освіти у світі, Болонський процес як важлива умова створення європейської зони вищої освіти, цілі Болонського процесу, основні віхи його розвитку. Причини виникнення, структура, зміст освітнього процесу у перших європейських університетах. Українці в університетах Центральної та Західної Європи. Провідні тенденції у розвитку сучасної університетської освіти у розвинених зарубіжних державах.</p>	2 год		4 год Індивідуальні творчі завдання, порівняння
<p>Тема 3. Педагогіка вищої школи як наука і методи науково-педагогічного дослідження</p> <p>Педагогіка як наука, її основні поняття та структурні компоненти (актуалізація попередніх знань шляхом бесіди). Місце ПВШ у системі</p>	2 год		4 год Оформлення схеми/діаграми/таблиці, квест

педагогічних наук, її сутність, мета, завдання, функції. Категоріально-понятійний апарат ПВШ. Поняття вищої освіти, її мета, завдання, структура в сучасній Україні. Методологія і методика наукового дослідження.			
Тема 4. Процес навчання у вищій школі. Сучасні дидактичні концепції освіти. Сутність поняття «дидактика вищої школи», основні категорії, мета і завдання навчання у ЗВО (відповідно до сучасних законодавчо-нормативних документів). Поняття про процес навчання та його структуру. Основні дидактичні концепції. Принципи навчання в сучасній вищій школі. Зміст освіти її компоненти. Парадигми навчання у вищій школі. Дидактичні моделі змісту навчання.	2 год		4 год Есе, презентація
Тема 2. Процес навчання у вищій школі. Сучасні дидактичні концепції освіти.		2 год	4 год Тестування, колективний проєкт
Тема 5. Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі Класифікація технологій навчання. Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасній вищій школі. Особливості дистанційного та інтерактивного навчання у ЗВО. Форми і методи організації навчання у вищій школі. Сутність поняття «форми організації навчання» у ЗВО, особливості їх класифікації. Види і методика проведення різних форм організації навчання у вищій школі. Лекція як форма організації навчання (структура, особливості, методика проведення). Особистість лектора. Методи та прийоми навчання, основні їх класифікації у вищій школі. Особливості організації навчального процесу у ЗВО відповідно до Болонської декларації.	2 год		4 год Робота з інтернет-ресурсами, аналіз
Тема 3. Технології навчання у сучасних закладах вищої освіти різних регіонів України і типів		2 год	4 год Доповідь, тестування,

			опитування, презентаційний матеріал
<p>Тема 6. Основи психології ВШ. Сутність, мета, завдання, закономірності та принципи виховання молоді.</p> <p>Психологія вищої школи, її предмет і завдання. Основні категорії психології вищої школи. Завдання психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні. Психосоціальний розвиток у період юності. Специфіка соціалізації у студентському віці. Криза ідентичності. Процес виховання, його завдання, етапи і управління ним. Закономірності та принципи виховання; методи і форми виховання у ВНЗ. Форми виховної роботи. Сучасні методи та засоби виховання студентської молоді. Зміст вихованої роботи зі студентською молоддю та шляхи його реалізації. Основні напрями виховання студентської молоді. Функції і завдання куратора академічної групи; методика виховної роботи куратора в академічній групі. Науково-дослідницька робота зі студентами.</p>	2 год		4 год Робота з науковими джерелами, структура-схема виховного процесу у ЗВО
<p>Тема 7. Основи педагогічного менеджменту у системі вищої освіти. Органи управління освітою у вищій школі. Особливості діяльності науково-педагогічного працівника.</p> <p>Управлінська концепція реформування освітньої політики в сучасній Україні. Шляхи реалізації цільового управління освітою. Принципи управління ЗВО. Органи громадського самоврядування у вищій школі. Студентське самоврядування. Сутність педагогічної діяльності викладача. Здібності викладача та їх класифікація. Педагогічний такт викладача. Імідж викладача, шляхи роботи над його вдосконаленням.</p>	2 год		4 год Принципи управління, порівняння, тестування
Тема 4. Основи психології ВШ. Основні категорії		2 год	4 год

<p>психології вищої школи. Психологія пізнавальних процесів. Психологічні особливості діяльності викладача ВШ</p>			<p>Категоріально-понятійний апарат, творчі завдання, тестування, опитування</p>
<p>Тема 8. Педагогічна майстерність викладача</p> <p>Педагогічне спілкування викладача і студентів, його зміст, структура та стиль. Комуникативна, перцептивна й інтерактивна сторони педагогічного спілкування. Взаємодія викладача й аудиторії та проблеми, які виникають.</p> <p>Культура мовлення педагога (техніка мовлення викладача, основи мімічної та пантомімічної виразності педагога. Шляхи вдосконалення культури мовлення викладача.</p> <p>Професійне самовиховання викладача ЗВО. Методи та прийоми його самовиховання. Діагностування рівня самовихованості викладача та складання програми самовдосконалення майбутнього науково-педагогічного працівника, з урахуванням рівня підготовленості до педагогічної роботи.</p>	<p>2 год</p>		<p>4 год</p> <p>Структурні компоненти, чинники формування педагогічної майстерності, творчі завдання</p>
<p>Тема 9. Завдання психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні.</p> <p>Соціокультурні, соціально-психологічні, індивідуально-психологічні і дидактичні чинники соціалізації особистості майбутнього фахівця. Діагностично-корекційні завдання психології вищої школи. Практичних завдань психології вищої школи в період реформування вищої освіти в Україні. Новітні наукові здобутки психології вищої школи. Класифікація методів збору та інтерпретації емпіричних психологічних фактів.</p>	<p>2 год</p>		<p>4 год</p> <p>Тестування, презентація, підготовка наукової статті</p>
<p>Тема 10. Психологія особистості студента</p> <p>Сутність поняття студент та його основні ознаки. Психологічний аналіз діяльності студентів.</p>	<p>2 год</p>		<p>4 год</p> <p>Підготувати анкету та провести анкетування,</p>

Психологічні особливості студентського віку. Типологія студентів. Діалектика становлення і розвитку студентського колективу: академічної групи, курсу, факультету, ВНЗ. Навчально-професійна мотивація діяльності студента. Проблеми соціально-психологічної адаптації студентів. Міжособистісні відносини як детермінанта навчально-професійної мотивації студентів.			оформити висновки
Тема 5. Психологічні аспекти спілкування викладача і студента		2 год	4 год Опитування, тестування, рольова гра, розв'язування педагогічних ситуацій
ЗАГАЛОМ	20 год	10 год	60 год
4. Система оцінювання курсу			
Накопичування балів під час вивчення дисципліни			
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів		
Лекція	0		
Семінарське заняття	15		
Самостійна робота	15		
Індивідуальне/творче завдання	20		
Екзамен	50		
Максимальна кількість балів	100		
5. Ресурсне забезпечення			
Рекомендована література			
Базова			
<p>1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: <i>навч.-метод. посіб.</i> /авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М., Прокопів Л.М, Салига Н.М./ За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів. Івано-Франківськ, 2021.</p> <p>2. Гринько В. О. Особливості педагогічної діяльності викладача вищої школи у сучасну епоху. <i>Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки.</i> 2012. Вип. 17. С. 166-173. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2012_17_24</p> <p>3. Девтерова Т. Управління мотивацією студентів при вивченні педагогіки вищої школи. <i>Вища освіта України.</i> 2016. № 3. С. 50-57.</p>			

4. Довга Т. Імідж сучасного вчителя: *навчально-методичний посібник*. 2-ге вид., перероб. і доп. Кіровоград: ПП «Ексклюзив – Систем», 2015. 146 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В.Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
6. Завгородня Т.К., Стражнікова І.В. Педагогіка вищої школи: історія, сучасність, перспективи: *Монографія*. НАІР: 2018. 270 с.
7. Кнодель Л.В. Педагогіка вищої школи: *посіб. для магістрів*. Київ: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с.
8. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: ЦУЛ, 2009. 427 с.
9. Педагогічна майстерність: *Підручник* / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос [та ін.] ; за ред. І.А.Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
10. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: *Підручник*. 2-е вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. Київ: Каравела, 2008. 352 с.
11. Прокопів Л. Стинська В. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 22. С. 145-150.
12. Прокопів Л., Сидорук О. Використання інноваційних технологій навчання як ефективної комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Освітні обрії*. 2020. №1 С. 75-79.
13. Скорик Ю. Психофізичне вигорання педагога вищої школи як наслідок впливу професійних стресів. *Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки*. 2013. Вип. 11. С. 311-317. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2013_11_69
14. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2011. 628 с.
15. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2010. 456 с.
16. Харченко І. І., Харченко С. М. Педагогічна майстерність викладача вищої школи та шляхи її підвищення. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2015. Вип. 45. С. 114-119.
17. Inna Strazhnikova, Inha Jehorova, Solomiia Matsola, Mykhailo Matsola, Oleg Tkach. Teacher Education for VET in the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University under the Erasmus+ Project ITE-VET. *Thomas Deissinger, Vera Braun (eds.) Improving teacher education for applied learning in the field of VET*. Waxmann 2018, Münster-New York. 265 p. P. 211-231 (Print-ISBN 978-3-8309-3960-3. E-Book-ISBN 978-3-8309-8960-8).

Додаткова

1. Белова Л.О. Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики: *навч. посіб.* Харків: Вид-во НУА, 2004. 264 с.
2. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: *навч. посіб.* Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.
3. Виховна робота зі студентською молоддю: *навч. посіб.* / За заг. ред. Т.Ю.Осипової. Одеса: Фенікс, 2006. 288 с.
4. Вища освіта в Україні: *навч. посіб.* / За ред.. В.Г.Кременя, С.М.Ніколаєнка. Київ: Знання, 2005. 327 с.
5. Мороз І.В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу: *Довідник для студентів*. К.: Освіта України, 2005. 80 с.
6. Ораторське мистецтво: *навчальний посібник для студентів вищ.навч.закл.юрид.спец.* Видання третє, стереотипне / Н.П.Осипова, Д.Воднік, Г.П.Клімова [та ін.] ; за ред. Н.П.Осипової. Харків: Одіссея, 2007. 144с.
7. Соловей М.І. Виховна система у вищому навчальному закладі: *навч. посіб.* Київ: Ленвіт, 2003. 257 с.

6. Контактна інформація

Кафедра	педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, м.Івано-Франківськ, вул.Бандери, 1, ауд.510. тел. (0342)570011. kstuparyka@pnu.edu.ua
---------	---

Викладач (і) Гостьові лектори	д.пед.н., проф. Завгородня Тетяна Костянтинівна Запрошені викладачі з закладів вищої освіти України (https://kpibs.pnu.edu.ua/Договори-про-співпрацю/)
Контактна інформація викладача	tetiana.zavgorodnia@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті, визначаються Кодексом честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» URL: https://cutt.ly/SjvXGkR . Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» URL: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Відпрацювання занять відбувається у системі d-learn. URL: https://d-learn.pnu.edu.ua .
Неформальна освіта	Перезарахування результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) URL: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf .

Викладач: д.пед.н., проф.

Завгородня Т.К.